

Time: 2 1/2 hrs.

- Note: 1. All the questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer any TWO: (15)

- A. Factors influencing evolution of Economic Systems.
B. Functions of Economic Systems.
C. Classification of Economic Systems on the basis of ownership of means of production.

Q.2 Answer any TWO: (15)

- A. Incentives under socialism.
B. Freedoms under socialism.
C. Efficiencies under Mixed economy.

Q.3 Answer any TWO: (15)

- A. Transformation of Mercantilism to capitalism.
B. Features of capitalism.
C. Factors responsible for the emergence of welfare state.

Q.4 Answer any TWO: (15)

- A. Marxian theory of profit.
B. Marxian theory of Exploitation under capitalism.
C. Marxian views on communism.

Q.5(A) State whether following statement are TRUE or FALSE and give (08) reasons (Any Four).

1. Economic system is complex in nature.
2. Technological development affects evolution of economic systems.
3. Normative power is the basis of negative incentives.
4. Freedom of choice has limitations.
5. Market mechanism is a feature of Socialism.
6. Social security programmes are part of welfare state.
7. Use of technology determines surplus value.
8. According to Marx use value and exchange value are the same.

Q.5(B) Fill in the blanks: (Any Seven)

(07)

1. Adam Smith advocated _____ capitalism.
A. Traditional   B. Liberal   C. Democratic
2. Prybyla has given _____ fold classification of Economic systems.
A. Three   B. Two   C. Five
3. Mixed economic system are _____.
A. Theoretical   B. Operational   C. Technological
4. Freedom of _____ enables people to save their money.
A. Production   B. Choice of occupation   C. Saving
5. Monetary benefits are example of _____ incentive.
A. Social   B. Economic   C. Negative
6. Positive incentives are based on _____ power.
A. Normative   B. Coercive   C. Remunerative
7. Profit motive leads to _____.
A. Poverty   B. Inequality   C. Inefficiency
8. Profit motive is a feature of _____.
A. Mixed Economy   B. Capitalism   C. Socialism
9. _____ programme is related to welfare state.
A. Technology   B. Employment   C. security
10. According to Marx _____ necessitates social relationships.
A. Social production   B. Technology   C. Economic Production
11. Materialistic Interpretation of History is associated with _____.
A. Marx   B. Smith   C. Hegel
12. According to Marx, with the growth of capital, rate of profit _____.
A. Increases   B. Remains constant   C. Decreases

वेळ: २ १/२ तास

गुण: ७५

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (१५)

अ) अर्थव्यवस्थांच्या उत्क्रांतीस साहाय्यक घटक.

ब) अर्थव्यवस्थेची कार्ये.

क) उत्पादन घटकाच्या मालकीच्या आधारावर अर्थव्यवस्थेचे वर्गीकरण.

प्र.२ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (१५)

अ) समाजावादातील प्रलोभन.

ब) समाजावादातील स्वातंत्र्ये.

क) मिश्रअर्थव्यवस्थेतील कार्यक्षमता.

प्र.३ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (१५)

अ) व्यापारवादाचे भांडवलशाहीतील रूपांतरण.

ब) भांडवलशाहीचे वैशिष्ट्ये.

क) कल्याणकारी राज्याच्या उदयास कारणीभूत असलेले घटक.

प्र.४ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (१५)

अ) मार्क्सचा नफ्याच्या सिद्धांत.

ब) मार्क्सचा भांडवलशाहीतील शोषणाचा सिद्धांत.

क) मार्क्सचे साम्यवादावरील विचार.

प्र.५(अ) खालील विधान चूक की बरोबर आहेत हे सांगा आणि त्याची कारणे द्या. (कोणतेही चार) (०८)

१. अर्थव्यवस्थेचे स्वरूप किचकट असते.

२. तंत्रज्ञानाचा विकास अर्थव्यवस्थांच्या उत्क्रांतीवर परिणाम करते.

३. आदर्शाची शक्ती ही नकारात्मक प्रलोभनाशी संबंधित आहे.

४. पसंतीचे स्वातंत्र्य मर्यादित आहे.

५. बाजार यंत्रणा हे समाजवादाचे वैशिष्ट्य होय.

६. सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम हे कल्याणकारी राज्याचा भाग असतात.

प्र.५ (ब) रिक्त जागा भरा: (कोणतेही सात)

- १ अँडम स्मिथ यांनी _____ भांडवलशाहीचे समर्थन केले आहे.
अ. पारंपारिक   ब. उदारमतवादी   क. लोकतांत्रिक
- २ प्रयबला यांनी अर्थव्यवस्थेचे _____ प्रकारे वर्गीकरण दिले आहे.
अ.तीन   ब.दोन   क.पाच
- ३ मिश्रअर्थव्यवस्था _____ असते.
अ. सैद्धांतिक   ब. व्यवहारिक   क. तंत्रज्ञाधारित
- ४ _____ स्वातंत्र्य लोकांना पैशाच्या बचतेसाठी सक्षम बनवते.
अ. उत्पादन   ब. व्यवसायची निवड   क. बचत
- ५ आर्थिक लाभ हे _____ प्रलोभनाचे उदाहरण आहे.
अ. सामाजिक   ब. आर्थिक   क. नकारात्मक
- ६ सकारात्मक प्रलोभने _____ शक्तीवर अवलंबून असतात.
अ. आदर्शाची   ब. जबरदस्तीची   क.मोबदल्याची
- ७ नफ्याचा हेतू _____ आणते.
अ. गरिबी   ब. असमानता   क. अकार्यक्षमता
- ८ नफ्याचा हेतू हे _____ चे वैशिष्ट्य आहे.
अ. मिश्र अर्थव्यवस्था   ब. भांडवलशाही   क. समाजवाद
- ९ _____ कार्यक्रम कल्याणकारी राज्याशी संबंधित आहे.
अ. तंत्रज्ञान   ब. रोजगार   क. सुरक्षा
- १० मार्क्सच्या मते _____ मुळे सामाजिक संबंधांची आवश्यकता वाटते.
अ. सामाजिक उत्पादन   ब. तंत्रज्ञान   क. आर्थिक उत्पादन
- ११ 'इतिहासाची भौतिक मिमांसा' _____ शी संबंधित आहे.
अ. मार्क्स   ब. स्मिथ   क. हेगेल
- १२ मार्क्सच्या मते भांडवलच्या वाढीमुळे नफ्याचा दर _____.
अ. वाढतो   ब. तेवढाच राहतो   क.कमी होतो